

7.1.2025

לכבוד,

שר הפנים, חבר הכנסת משה ארבל
עו"ד שגית אפיק, היועצת המשפטית לכנסת

הנדון: מחיקת טביעות האצבע מהמאגר הביומטרי הלאומי

אנו החתומים/ות מטה, נשות ואנשי אקדמיה, טכנולוגיה, חברה, מידע ומשפט העוסקים בהגנת הפרטיות, פונים אליכם, כדי לעמוד על העדר הצורך, ההצדקה והסבירות בהמשך שמירת טביעות אצבע במאגר הביומטרי הלאומי.

בהעדר הסמכה לשמור את טביעות האצבע במאגר לצורך הנפקת מסמכי זיהוי, ולאור הנתונים המעידים שהשימוש כיום בטביעות האצבע לצורכי איתור נעדרים וחטופים הוא אפסי, יש לפעול ללא דיחוי למחיקת טביעות האצבע מהמאגר.

הזכות לפרטיות היא זכות יסוד חוקתית. פגיעה בה חייבת להיות בחוק או בהסמכה מפורשת בחוק, לתכלית ראויה ומידתית. המשך שמירת טביעות האצבע במאגר הביומטרי איננו עומד בתנאים הללו.

אם יש הצדקה מבוססת היטב לצורך לשמור טביעות אצבע במאגר לצורכי תמיכה בטיפול באירועים רבי נפגעים, יש לפעול לחקיקת חוק נפרד בנושא, המבוסס על הסכמה מראש (opt-in) לשמירת הטביעות במאגר, לצד הענקת זכות למחיקתן ממנו.

תמצית המצב בקשר עם שמירת טביעות אצבע במאגר הביומטרי הלאומי

ב – 31.12.2024 פקעה סמכותה של המדינה לשמור טביעות אצבע במאגר הביומטרי לצורך הנפקת מסמך זיהוי בהתאם לסעיף 3 לחוק הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים ונתוני זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגר מידע, תש"ע-2009 (חוק המאגר הביומטרי) – זאת לאחר שהצו שביקש להאריך בפעם הרביעית את הוראת השעה משנת 2017¹ לא אושר במליאת הכנסת.

קיים קונצנזוס מקיר לקיר, הכולל כיום גם נציגים של רשויות מדינה רלבנטיות, שאין עוד צורך לשמור טביעות אצבע במאגר הביומטרי לצורך מניעת זיופים בתהליך הנפקת מסמכי זיהוי. לדעתנו, כמו גם לדעת רבים אחרים, מעולם לא היה צורך כזה. ניסיון כעת לחוקק חקיקה המעניקה רטוראקטיבית סמכות למדינה להמשיך לשמור את טביעות האצבע במאגר לצורך הזה, יהיה פסול, הן מהותית והן חוקתית.

הוראת שעה מקבילה (הוראת שעה חרבות ברזל)² נחקקה בסמוך למתקפת הטרור שהחלה ב-7.10.2023 ולמבצע הצבאי 'חרבות ברזל', שהחל בעקבות המתקפה, ועיגנה את המשך שמירת טביעות האצבע במאגר לצרכים הקשורים במלחמה, ללא צורך בקבלת הסכמה וללא אפשרות מחיקה. נכון למועד עריכת מכתב זה, תוקף הוראת השעה הוא עד ליום 20.1.2025.³

אולם, על פי עמדתו של הממונה על היישומים הביומטריים מה - 15.10.2024 (עמדת הממונה), נתוני טביעות אצבע מהמאגר הביומטרי סיעו בזיהוי 8% בלבד מכלל החללים ונעשו במקביל לתהליכי זיהוי נוספים על בסיס מאגרים קיימים אחרים. כמו כן, מפרוטוקול הדיון בו אושר צו הארכת הוראת שעה חרבות ברזל ב-7.11.2024,⁴ עולה כי החל מחודש

¹ חוק הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים ונתוני זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגר מידע (תיקון והוראת שעה), התשע"ז-2017

² חוק הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים ונתוני זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגר מידע (הוראת שעה – חרבות ברזל) התשפ"ד-2023

³ צו העברת מידע לצורך זיהוי או אימות זהות של אדם לרבות גופה, ואיתור נעדר או שבו, הנדרשים בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה (הוראות שעה - חרבות ברזל) (הארכת תקופת תוקפו של סעיף 1 לחוק), התשפ"ה-2024

⁴ פרוטוקול מס' 9, מישיבת הוועדה משותפת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, ועדת הפנים והגנת הסביבה וועדת המדע והטכנולוגיה, לפי חוק הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים ונתוני זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגר מידע, התש"ע-2009

נובמבר 2023 הופנו למאגר הביומטרי פניות בודדות בלבד לצורכי זיהוי חללים. כלומר, מזה 14 חודשים שהתכלית שעמדה בבסיס השימוש בטביעות האצבע לצרכים שהוגדרו בהוראת שעה חרבות ברזל, איננה קיימת.

עוד על פי עמדת הממונה, "מאגר לאומי של טביעות אצבע מסייע לתהליכי הזיהוי, אולם נוכח קיומם של מאגרים מרכזיים אחרים ושיטות זיהוי אחרות, התועלת התוספתית של מאגר זה לא "תטה את הכף" ברמה הלאומית, בהתמודדות הקשה עם זיהוי חללים, אם יתרחשו בעתיד אירועים מרובי נפגעים."

אנו מביעים חשש כי כלל השיקולים שהובאו בתהליך הממושך להסדרת ההקמה וההפעלה של המאגר הביומטרי, לרבות החשש לפגיעה בפרטיות והסכנות הנלוות לשמירת מאגר טביעות אצבע, נדחקו ונשתכחו בבליץ תיקוני החקיקה והוראות השעה של השנה האחרונה.

אין עוררין כי האירועים הביטחוניים החריגים והקיצוניים אשר התרחשו ב-7 באוקטובר 2023 חייבו התאמות שיש בצידן מחירים. אולם, אנו סבורים כי מן הראוי שחקיקה זו, בפרט כשמדובר בשמירת מידע בעל פוטנציאל הרסני, הן ליחיד והן לציבור, תישען על הצדקה ברורה ומתוקפת. פני הדברים מעידים שלא כך היא. נוסף על כך, בחקיקה זמנית לא ראוי להאריך פעם אחר פעם את תוקפה של שמירת מידע אישי רגיש מאד, באופן הפוגע בעקרון יסוד של ההגנה על הזכות החוקתית לפרטיות – ההסכמה.

נוסף על בחינת התכלית, המשך שמירת טביעות האצבע במאגר הביומטרי, שלילת עקרון ההסכמה ונטילת זכות המחיקה אינם עומדים במבחן המידתיות והאמצעי שפגיעתו פחותה. מבחנים אלו באים לידי ביטוי גם בעקרונות העומדים בבסיס חוק הגנת הפרטיות לרבות "תכנון לפרטיות" (Privacy by Design) ו"מזעור המידע" (Data Minimization).

לפיכך -

אנו סבורים כי במצב הדברים הנוכחי, בהעדר סמכות, בהעדר תכלית מוצדקת ומתוקפת היטב ובהעדר מידתיות בפגיעה בזכות החוקתית לפרטיות, יש לפעול ללא דיחוי למחיקת טביעות האצבע במאגר הביומטרי.

אם מדינת ישראל סבורה כי קיימת הצדקה מיוחדת ומבוססת היטב להחזיק טביעות אצבע במאגר הביומטרי, שלא לצורך המקורי של החוק (מניעת זיופים בהנפקת מסמכי זיהוי), אלא לצורך המסוים של אירועים רבי נפגעים (אר"ן), על המדינה לפעול לחקיקת חוק ספציפי בנושא זה, תוך קיום דיון מעמיק הנוגע לצורך ולהסדרה הראויה. אם תפעל כך המדינה, מן הראוי שחוק כזה יתיר בידי אזרחי ותושבי ישראל את הברירה אם למסור את טביעות אצבעותיהם למאגר מהסוג הזה (opt-in) וכן תאפשר להם גם להתחרט ולהסיר את טביעותיהם מהמאגר.

על החתום:

עו"ד שירה ריבנאי בהיר, אור-חוף עורכי דין, ומרצה במסלול דאטה, ממשל ודמוקרטיה באוניברסיטת רייכמן.

עו"ד דן אור-חוף, אור-חוף עורכי דין, ClearPath Ltd, מייסד ובעלים.

פרופ' קרין נהון, דיקנית בית הספר לתקשורת וראשת מסלול דאטה, ממשל ודמוקרטיה באוניברסיטת רייכמן.

פרופ' אור דונקלמן, החוג למדעי המחשב, אוניברסיטת חיפה.

פרופ' מיכאל בירנהק, הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב.

ד"ר דלית קן-דרור פלדמן, הקליניקה למשפט טכנולוגיה וסייבר, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה.

עו"ד נועה דיאמונד, מנחה קלינית, הקליניקה לפרטיות, הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב.

פרופ' ערן טוך, הפקולטה להנדסה, אוניברסיטת תל אביב

עו"ד חיים רביה, ראש קבוצת הסייבר והפרטיות - פרל כהן צדק לצר ברץ.

ד"ר אימי לב, החוג לקידום בריאות, הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות, אוניברסיטת תל-אביב והמכללה האקדמית גורדון.

ד"ר אייל רונן, בית הספר למדעי המחשב, אוניברסיטת תל אביב.

עו"ד יורם הכהן, מנכ"ל איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר).

עו"ד רבקי דב"ש, המכון הישראלי למדיניות טכנולוגיה ולשעבר ראש הרשות להגנת הפרטיות (בפועל).

עו"ד בר פרג'ון מזרחי, חברת סגל בחוג למשפטים, המרכז האקדמי פרס.

העתקים:

ח"כ עו"ד חנוך מלביצקי, יושב-ראש הוועדה המשותפת של וועדת החוקה, חוק ומשפט, ועדת הפנים והגנת הסביבה וועדת המדע והטכנולוגיה לפי חוק הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים ונתוני זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגר מידע, התש"ע-2009

עו"ד דניאל סלומון, היועץ המשפטי למשרד הפנים

עו"ד אריאל סיזל, היועץ המשפטי, המשרד לביטחון לאומי

מר עמיר אריהן, ראש רשות המאגר הביומטרי הלאומי

עו"ד נעמה בן צבי, הממונה על היישומים הביומטריים, מערך הסייבר הלאומי

עו"ד גלעד סממה, ראש הרשות להגנת הפרטיות.